Osnove verjetnosti in statistika

Gašper Fijavž

Fakulteta za računalništvo in informatiko
Univerza v Ljubljani

Ljubljana, 9. april 2010

"Limita" binomske porazdelitve

Naj velja $X \sim b(n, p)$.

$$P(X = k) = \binom{n}{k} p^k (1-p)^k \approx \frac{1}{\sqrt{np(1-p)}\sqrt{2\pi}} \exp\left(-\frac{(k-np)^2}{2np(1-p)}\right)$$

“Limita” binomske porazdelitve

Opazujmo vse “binomske” porazdelitve z matematičnim upanjem a in disperzijo σ^2. Te porazdelitve se približujejo zvezno porazdeljeni slučajni spremenljivki X z gostoto verjetnosti enako . . .

Normalna porazdelitev

Slučajna spremenljivka X je porazdeljena *normalno* z matematičnim upanjem a in disperzijo σ^2, $X \sim N(a, \sigma)$, če ima gostoto porazdelitve enako

$$g_X(x) = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} \exp\left(-\frac{(x-a)^2}{2\sigma^2}\right)$$

Slučajna spremenljivka Z je porazdeljena *standardno normalno*, $Z \sim N(0, 1)$, če ima gostoto

$$\varphi(x) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \exp\left(-\frac{x^2}{2}\right) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{x^2}{2}}$$

Normalna porazdelitev

$E(N(a, \sigma)) = a$ in $D(N(a, \sigma)) = \sigma^2$

Normalna porazdelitev

Trditev

Če $X \sim N(a, \sigma)$ *in* $Z = \dfrac{X - a}{\sigma}$, *potem je* $Z \sim N(0, 1)$.

Naloga: Izračunaj $P(\alpha \leq X \leq \beta)$.

Normalna porazdelitev

Zgled: Naj bo X porazdeljena normalno z upanjem $E(X) = 10$ in deviacijo $\sigma(X) = 2$. Določi $P(9 \leq X \leq 12)$.

Porazdelitvena funkcija

Naj bo X *zvezno porazdeljena* slučajna spremenljivka.

Porazdelitvena funkcija $F_X(x)$ slučajne spremenljivke X je definirana s predpisom

$$F_X(x) = P(X < x) = \int_{-\infty}^{x} g_X(t)dt,$$

pri čemer je $g_X(x)$ gostota verjetnosti spremenljivke X.

Uporaba tabelice za Φ

Naloga: Naj bo $Z \sim N(0,1)$. Izračunaj

- $P(Z \leq 1/2)$, $P(Z \leq 3/2)$ in $P(Z \leq 2)$.
- $P(Z \geq 1)$, $P(Z \geq 2)$ in $P(Z \geq -1/2)$.
- $P(1 \leq Z \leq 2)$
- $P(1/2 \leq Z \leq 5/2)$
- $P(-1 \leq Z \leq 5/2)$

Centralni limitni izrek

Izrek

Naj bo $X_1, X_2, X_3, X_4, \ldots$ zaporedje neodvisnih slučajnh spremenljivk, ki so vse enako porazdeljene z matematičnim upanjem $E(X_i) = a$ in $D(X_i) = \sigma^2$.

Opazujemo slučajno spremenljivko $S_n = X_1 + X_2 + \cdots + X_n$.

Velja $E(S_n) = n \cdot a$ ter $D(S_n) = n \cdot \sigma^2$ in $\sigma(S_n) = \sigma\sqrt{n}$.

Za S_n velja

$$\lim_{n\to\infty} P\left(\frac{S_n - E(S_n)}{\sigma(S_n)} < x\right) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{x} e^{-\frac{t^2}{2}}\, dt$$

Centralni limitni izrek

nadaljevanje...

$\dfrac{S_n - E(S_n)}{\sigma(S_n)}$ je razporejena *približno* kot $N(0,1)$

S_n je razporejena *približno* kot $N(na, \sigma\sqrt{n})$

Centralni limitni izrek

Naloga: 10000-krat vržemo kocko. Kolikšna je verjetnost, da je šestica padla vsaj 1680-krat?

Centralni limitni izrek

Naloga: Kovanec vržemo 1000-krat. Oceni verjetnost, da bo število grbov med 400 in 600.

Poišči tak (čimmanjši) simetrični interval I okrog pričakovane vrednosti, da bo verjetnost, da število grbov pripada I vsaj $0,99$.

Centralni limitni izrek

Naloga: Tovarna računalnikov ocenjuje, da se v prvih dveh letih, ko traja garancija, pokvari 10% njihovih računalnikov. V Avstralijo prodajo 1000 računalnikov. Oceni verjetnost, da se jim bo v garancijskem roku pokvarilo

(a) več kot 120 računalnikov,

(b) med 110 in 130 računalnikov.